

Юлія ДУБОВИК

Доктор філософії, старший викладач
кафедри дошкільної освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка;
Полтава; Україна
<https://orcid.org/0000-0001-8540-9531>

Ірина КАРАПУЗОВА

Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри дошкільної освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка;
Полтава; Україна
<https://orcid.org/0000-0003-3552-080X>

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ
ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО
ВІКУ В УМОВАХ ВІЙНИ:
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ТА
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ**

Сталий розвиток передбачає створення умов для якісної освіти, що є доступною для всіх дітей, незалежно від зовнішніх обставин. Дошкільна освіта відіграє ключову роль у розвитку особистості, формуванні базових навичок та соціалізації дітей. Однак, військова агресія поставила під загрозу доступність освітніх послуг для дошкільнят, змусивши педагогів і батьків шукати нові формати навчання.

У зв'язку з безпековими викликами, значна частина закладів дошкільної освіти (ЗДО) перейшла на дистанційну форму навчання. За даними Міністерства освіти і науки України, станом на 1 січня 2025 року в дистанційному форматі працюють 1 653 ЗДО, у яких виховується 90 286 дітей. Це стало вимушеним кроком, зумовленим безпековою ситуацією в регіонах країни.

У складних умовах воєнного стану ЗДО мають забезпечити право дітей на отримання освіти. Міністерством освіти і науки України розроблено ряд чинних документів, які сприяють реалізації дистанційної освіти дітей дошкільного віку, зокрема лист «Про організацію освітнього процесу в умовах військових дій» та методичні рекомендації для працівників ЗДО щодо організації дистанційного навчання в умовах війни (Про рекомендації для працівників, 2022). Водночас, відповідно до статті 9 Закону України «Про освіту», однією з форм навчання є дистанційна освіта, яка забезпечує індивідуалізований процес здобуття знань через віддалену взаємодію учасників освітнього процесу за допомогою сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Це дозволяє адаптувати навчання дітей дошкільного віку до нових реалій, навіть у складних умовах воєнного часу.

В умовах дистанційного навчання особливого значення набуває партнерська взаємодія між педагогами та батьками дошкільнят. Міністерство освіти наголошує на важливості не лише освітнього процесу, а й підтримки дітей та їхніх родин. Педагоги та практичні психологи мають забезпечити батьків чіткими інструкціями щодо організації навчання, методами

ненасильницького спілкування, а також принципами інформаційної безпеки, адже діти можуть натрапити на небезпечний контент у цифровому просторі.

Дистанційне навчання для дошкільнят – це не лише виклик, а й можливість впровадження інноваційних педагогічних технологій. Завдяки цифровим ресурсам, інтерактивним платформам та адаптованим методикам можна забезпечити якісний навчальний процес навіть у найскладніших умовах.

С. Доценко і О. Холтобіна у своєму посібнику «Цифрові технології в дошкільній освіті» розкривають напрямки впровадження цифрових технологій у дошкільній освіті, а саме такі:

- ✓ оснащення системи ЗДО засобами цифровізації (інтернет, комп'ютери, інтерактивні дошки тощо);
- ✓ підвищення кваліфікації всіх учасників освітнього процесу (дітей, педагогів, батьків, керівництва) у галузі цифрових технологій;
- ✓ використання цифрових технологій для навчання дітей дошкільного віку;
- ✓ використання цифрових технологій для виховання дітей дошкільного віку;
- ✓ використання цифрових технологій для управління ЗДО;
- ✓ створення сучасного національного цифрового середовища ЗДО (Доценко, Холтобіна, 2022).

Цифрові інструменти та платформи дозволяють здійснювати навчання, підтримку комунікації між педагогами, дітьми та батьками, а також оцінювання навчальних досягнень. Окрім того, цифрова компетентність усіх учасників освітнього процесу — педагогів, батьків і дітей — набуває критичної важливості. Вона включає вміння ефективно використовувати технології для навчання, комунікації та підтримки безпеки в Інтернеті, що є важливим аспектом для забезпечення успішного та безпечного освітнього процесу в умовах дистанційного навчання.

Відповідно до викликів, які виникли в Україні у 2022 році, була створена платформа «Дитячий садочок онлайн НУМО», яка стала важливим помічником для батьків та опікунів дошкільнят. Ця платформа забезпечує доступ до освітніх ресурсів, навіть коли заклади освіти не можуть функціонувати в звичному режимі. «Дитячий садочок онлайн НУМО» є своєрідним вихователем, завжди поруч з родинами, щоб діти могли продовжувати розвиватися в умовах війни. Зручність платформи полягає в тому, що заняття розподілені за тижнями, що дозволяє планувати навчання та відповідно організувати час. Платформа включає онлайн-заняття з вихователями, інтерактивні ігри, а також матеріали для батьків, які допомагають ефективно підтримувати розвиток дітей вдома.

Для покращення комунікації між дітьми та вихователями, а також між дітьми однієї вікової категорії, вихователі активно застосовують Zoom-конференції. Під час таких онлайн-занять діти не лише спілкуються між собою, але й виконують різноманітні завдання, які допомагають підтримувати їхній розвиток у процесі дистанційного навчання. Завдяки цьому діти мають можливість взаємодіяти в реальному часі, розвивати комунікаційні навички, а також брати участь у захоплюючих і навчальних активностях разом з однолітками.

Для урізноманітнення та підтримання освітнього процесу вихователі створюють різноманітні інтерактивні ігри та вправи. Особливу увагу хочеться приділити сервісам, які допомагають створювати допоміжний матеріал до занять чи підтримувати освітній процес дітей вдома, зокрема онлайн-конструкторам для створення інтерактивних ігор та навчальних матеріалів.

Одним із сервісів, що набув значної популярності серед педагогів у період дистанційного навчання, є LearningApps. Ці ігри можна використовувати не лише на комп'ютерах, а й на планшетах або телефонах, що робить їх доступними в будь-якому місці. Wordwall є ще одним корисним інструментом для створення вправ, які допомагають дітям розпізнавати кольори, літери, числа та інші базові знання. Завдяки простим шаблонам на сайті, вихователі швидко створюють ігри, які можна використовувати як на комп'ютері, так і на інтерактивних дошках. Genially дозволяє створювати презентації, інфографіки та вебігри, які захоплюють дітей своєю

анімацією та інтерактивними елементами. Цей сервіс допомагає вихователям візуалізувати навчальний матеріал, створюючи динамічні і захопливі заняття для дошкільнят.

У роботі з дітьми вихователі використовують віртуальні екскурсії, які дають можливість відкриваються нові можливості взаємодії з професіоналами різних сфер діяльності, що важко здійснити в реальному житті, зокрема, за відсутності місцевих підприємств або спеціальних умов для екскурсій. Загалом, віртуальні екскурсії відкривають перед педагогами нові горизонти для використання технологій в освітньому процесі, надаючи дітям можливість отримати якісні знання про різні сфери життя в доступній і цікавій формі (Дубовик, 2024).

Для створення необхідних умов для гармонійного розвитку дітей, вихователь має підтримувати постійний зв'язок з батьківським колективом. Процес взаємозв'язку з батьками значно ускладнився з початком карантину, тому педагоги мали знайти інші способи комунікації. Серед них – соціальні мережі, адже вони є легкою платформою для спілкування, передачі та поширення необхідної інформації, поділитися своїми спостереженнями та питаннями, а також знайомитися між собою. Вихователі у соцмережах можуть публікувати повідомлення про події, оголошення, корисні поради для батьків або навіть фото та відео з активностями дітей в садку. Це допомагає підтримувати зв'язок з батьками і залучати їх до життя дитячого садка (Дубовик, 2023).

Одним із важливих аспектів впровадження дистанційної освіти є цифрова грамотність педагогів. Для підтримки розвитку цієї важливої компетенції Міністерство цифрової трансформації України запустило «Цифрограм» – національний тест на цифрову грамотність. Цей тест дозволяє виявити загальний рівень цифрової грамотності педагогів, визначити прогалини у цифрових навичках та допомагає зорієнтуватися, які саме компетенції варто вдосконалити для ефективної роботи в умовах цифровізації освіти.

Окрім цього, для вихователів і педагогів дошкільної освіти було створено курси підвищення кваліфікації, які організовуються Всеукраїнською громадською організацією «Асоціація працівників дошкільної освіти», а також через платформи Дія. Освіта та Prometheus. Ці курси сприяють розвитку навичок використання сучасних цифрових інструментів у навчанні та вихованні дітей, що є важливим елементом сучасного освітнього процесу.

Отже, сучасні технології в освіті відіграють важливу роль у розвитку навичок і компетентностей дітей, відкриваючи нові можливості для навчання. Віртуальні екскурсії, мультимедійні презентації та інші цифрові інструменти дозволяють педагогу створювати інтерактивне середовище, яке відповідатиме інтересам і потребам кожної дитини. Водночас, для ефективного впровадження таких методів важливо підвищувати цифрову грамотність педагогів, що сприятиме кращій адаптації до нових вимог освітнього процесу.

Література

Дубовик Ю.О. Віртуальні екскурсії як засіб ознайомлення дітей дошкільного віку з професіями. Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі: зб. наук. праць / за заг. ред. О. А. Гнізділової, відпов. ред. Н. В. Ковалевська. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2024. Вип. 8. С. 56–62.

Дубовик Ю.О. Формування цифрової компетентності дошкільників, як першочергове завдання сучасної дошкільної освіти. *Україна на шляху відновлення: завдання науки і освіти в європеїзації держави : матеріали Всеукраїнської міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції* (Київ, 17–19 травня 2023 року) / Уклад.: Л. І. Ткаченко, В. М. Шульга. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2023. С. 390–396.

Цифрові технології в дошкільній освіті. Методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету дошкільної освіти / Укладачі: Доценко С.О., Холтобіна О.У. Харків. Ч 1. 2022. 152 с.

PROVIDING EDUCATION ACCESSIBILITY FOR PRESCHOOL CHILDREN IN WARTIME: DISTANCE EDUCATION AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Yuliia DUBOVYK

*PhD in Philosophy, senior lecturer of the Preschool Education Department
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University; Poltava; Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-8540-9531>*

Iryna KARAPUZOVA

*PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Preschool
Education at Poltava V. G. Korolenko National pedagogical University; Poltava; Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-3552-080X>*

Sustainable development involves creating an environment for high-quality education accessible to all children, without any barriers. Preschool education is a key part of child development, building basic skills and socialisation. However, the current armed conflict has threatened the access to preschool education, causing both teachers and parents to look for new educational approaches.

Due to the safety challenges, a major part of preschool education institutions (PEIs) switched to distance learning. According to the Ministry of Education and Science of Ukraine, as of 1 January 2025, 1,653 PEIs with 90,286 children were functioning in a distance form. This was a necessary measure caused by the security situation in the country's regions.

In the difficult conditions of martial law, PEIs must ensure children's right to education. The Ministry of Education and Science of Ukraine has developed a number of valid regulations that facilitate the implementation of distance education for preschool children, including the letter 'On the organisation of the educational process in the context of armed conflict' and methodological recommendations for PEIs employees on the organisation of distance learning in the wartime (On recommendations for employees, 2022). Meanwhile, according to Article 9 of the Law of Ukraine 'On Education', one of the forms of education is distance education, which provides an individualised process of obtaining knowledge through the remote interaction between participants of the educational process by using modern psycho-pedagogical, information and communication technologies. This allows to adapt education of preschool children to new realities, even in difficult wartime conditions.

Partnership interaction between teachers and parents of preschoolers is particularly important in distance education. The Ministry of Education emphasises the importance not only of the educational process, but also of supporting children and their families. Teachers and practical psychologists have to offer parents clear instructions about the organisation of education, methods of non-violent communication, as well as information security principles, due to the fact that children can come across dangerous content in the digital space.

Distance learning for preschoolers is not just a challenge, but also an opportunity to adopt innovative pedagogical technologies. The use of digital resources, interactive platforms and adapted techniques can ensure a high-quality educational process even in the most difficult conditions.

Dotsenko and Holtobina in their textbook 'Digital Technologies in Preschool Education' describe directions of implementation digital technologies in preschool education, such as:

- ✓ digitalisation of the PEI system (Internet, computers, interactive whiteboards, etc.)
- ✓ professional development of all participants of educational process (children, teachers, parents, administration) at the sphere of digital technologies;
- ✓ the use of digital technologies for teaching preschool children;
- ✓ the use of digital technologies for the upbringing of preschool children;
- ✓ the use of digital technologies for the management of preschool educational institutions;
- ✓ the creation of a modern nationwide digital PEI environment (Dotsenko, Kholobina, 2022).

Digital tools and platforms can provide learning, communication between teachers, children and parents, and assessment of learning achievements. Furthermore, the digital competence of all participants in the educational process - teachers, parents and children - is becoming essential. It includes the ability to use technology effectively for learning, communication and keeping online safety, which is an important aspect of ensuring a successful and safe educational process in a distance education situation.

The NUMO Online Kindergarten platform was created as a response to the challenges that arose in Ukraine in 2022 and has become an important resource for parents and caregivers of preschoolers. This platform provides access to educational resources even when educational establishments are unable to operate as usual. 'NUMO Online Kindergarten is a kind of mentor, always there for families, so that children can continue to develop in wartime conditions. The convenience of the platform comes from the fact that classes are divided into weeks, which allows to plan learning and manage time accordingly. The platform includes online classes with educators, interactive games and materials for parents that help effectively support children's development at home.

To improve communication between children and educators, as well as between children of the same age, educators widely use Zoom conferences. During such online classes, children not only communicate with each other, but also do various tasks that help support their development in the distance education process. In this way, children have the opportunity to interact in real time, develop communication skills and participate in entertaining and educational activities with their age-mates.

To diversify and support the educational process, educators create a variety of interactive games and exercises. Particular attention should be given to services that help to create auxiliary material for classes or support children's educational process at home, including online constructors for creating interactive games and educational materials.

One of the services that has gained considerable popularity among teachers during the period of distance education is *LearningApps*. These games can be used not only on computers, but also on tablets or phones, making them available anywhere. *Wordwall* is another useful resource for creating exercises that help children recognise colours, letters, numbers and other basic knowledge. Thanks to the simple templates on the site, educators can quickly create games that can be used both on the computer and on interactive whiteboards. *Genially* allows to create presentations, infographics and web-games that captivate children with their animation and interactive elements. This service helps educators visualise learning material, creating dynamic and entertaining lessons for preschoolers.

Educators use virtual tours in their work with children, which open up new opportunities for interaction with professionals in various fields of activity, which is difficult to do in real life, particularly in the absence of local businesses or special conditions for excursions. In general, virtual tours open up new perspectives for teachers to use technology in the educational process, providing children the opportunity to gain high-quality knowledge about different areas of life in a comprehensible and interesting way (Dubovyk, 2024).

Educators have to maintain constant communication with parents to create the necessary conditions for the harmonious development of children. The communication process with parents has become much more complicated since the beginning of the quarantine, so educators were obliged to find other ways of communication. Social media is one of these ways, as it is an easy platform for communication, transferring and spreading the necessary information, sharing observations and questions, and getting to know each other. Educators can use social media to post events, announcements, useful tips for parents, or even photos and videos of children's activities in the kindergarten. This helps to keep in touch with parents and involve them in the life of the kindergarten (Dubovyk, 2023).

One important aspect of implementing distance education is the teachers' digital competence. To support the development of this important competence, the Ministry of Digital Transformation of Ukraine has launched 'Tsifrogram', which is a national digital literacy test. This test helps to identify the general level of digital competence of teachers, identify gaps in digital skills and helps to identify

which competences should be improved to work effectively in the context of digitalisation of education.

Besides, professional development courses were created for educators and preschool teachers, which are organised by the Ukraine-wide public organisation Association of Preschool Education Workers and through the platforms Diia., Osvita and Prometheus platforms. These courses facilitate the development of skills in the use of modern digital tools in teaching and upbringing of the children, which is an important element of the modern educational process.

Therefore, modern technologies in education have an important role in children's skills and competences development, opening up new opportunities for learning. Virtual tours, multimedia presentations and other digital tools allow teachers to create an interactive environment that corresponds to the interests and needs of each child. At the same time, it is important to improve the digital competence of teachers to ensure effective implementation of such methods, which will help them better adapt to the new requirements of the educational process.

References

Dubovyk Yuliia. Virtual excursions as a method of acquaintance preschool children with professions. Preschool education in the modern social and cultural space: a collection of academic works / edited by O.A. Hnizdilova, edited by N.V. Kovalevska. Poltava: Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, 2024. Issue 8. p. 56-62.

Dubovyk Yuliia. Formation of preschoolers' digital competence as a priority task of modern preschool education. *Ukraine on the way to recovery: the tasks of science and education in the Europeanisation of the state: materials of the Ukrainian interdisciplinary scientific and practical online conference* (Kyiv, 17-19 May 2023) / Compiled by L. I. Tkachenko, V. M. Shulga - Kyiv: Gifted Child Institute of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, 2023.

Digital Technologies in Pre-school Education. Methodical recommendations for applicants for the second (master's) level of higher education of the Faculty of Preschool Education / Compiled by: Dotsenko S.O., Kholobina O.U. Kharkiv. Part 1. 2022. 152 c.